

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEO CATALÀ

Prop l'estrena de *Parsifal*

Què cal, principalment, per fruir un drama de Wagner?

MB aquesta pregunta del títol me refereixo, especialment, a lo que cal en l'oient i espectador, a la preparació que necessita per a fruïció tal. Mes és evident que, si no sent el drama ben executat, no podrà, per ben preparat que estigui, assaborir les seves immortals bel·leses. ¡I és tant difícil obtenir una bona o regular execució d'un dels drames wagnerians del segon estil! No perquè tals drames i tal música siguin d'especialment absolutament diferent de lo que estem acostumats a sentir, com suposen alguns que parlen sempre amb to campanut i misteriós dels *canons wagnerians*, com d'un còdic artístic escrit en llenguatge estrany per als no iniciats, que sols ells entenen, no: ¡si lo que's necessita per a una mitjana execució wagneriana cau dintre les lleis del més elemental sentit comú! Els drames i la música de Wagner contenen sols més complexitat d'elements i de detalls que les altres òperes i l'altra música; i sols per això és més difícil l'execució. A més, així com en les òperes el cantant recita sols de tant en tant, en els drames wagnerians del segon estil (des de *Tristany i Isolda* i la *Tetralogia*) recita quasi sempre, excepte quan l'explosió i l'enlairament del sentiment traspassen a la veu la melodia que, regularment, executa l'orquestra. Doncs ¿què és lo que primer s'imposa en un cantant wagnerià, com he dit altres vegades i com no hauríem de cansar-nos de repetir sempre? Que canti com si declamés, i no pas fort, a fi que les seves relativament insignificants notes no ofeguin la melodia orquestral. Desgraciadament aquest és el defecte de quasi tots els cantants que executen drames de Wagner, tant els que'n vénen d'Alemanya com els altres; i crec que aquest és

un punt en el qual no s'ha fixat encara prou la gran massa, tant dels iniciats com dels no iniciats. En quant a lo demás que convé per a una bona presentació i execució wagneriana, repetesc que ja ho sabem, i deriva solament de la major serietat i complexitat de dits drames, i de l'acoblament, en ells, de totes les belles arts : decorat i vestuari propis, i exempts de tot convencionalisme; cantants tant actors com cantants; execució musical amb clara percepció de la melodia principal i dels detalls subordinats, la qual fugi igualment de les exageracions italianes, desfiguradores del ritme, com de la fredor mecànica oposada, ben diferent del temperament de Wagner, gaire-bé meridional!

* * *

Altra condició indispensable en una execució wagneriana, exigible igualment, fins a cert punt, en tota altra òpera o audició de cant, és, com ja sabem també, que'l cantant faci sentir sempre clarament la lletra. I ¿per què es necessita més tal condició en un drama wagnerià? Per dues raons : En primer lloc perquè l'acció de dit drama és menys convencional, més realista en els seus detalls, que en altres obres dramàtico-musicals, i, per tant, més realista en els parlaments i diàlegs dels personatges (coexistint tal qualitat amb la naturalesa ideal de les idees i símbols principals del drama). Per això, per fer-nos càrrec de tots aquests detalls del diàleg i de l'acció, més llarga així sempre, convé sentir-los clarament, mentre que en altres obres ja estem enterats, des de que'l cantant comença a entonar la seva *aria*, del sentiment general que hi predomina, diluït en algunes quartetes. I segona raó, i potser principal : perquè així, amb la comprensió clara de la lletra, es troba una justificació a la falta d'unitat musical dels drames del segon estil, els quals contenen, sobre tot *Parsifal*, tant poques planes purament musicals, *simfòniques*, és a dir, amb desenrotllament de pocs motius, no trencats immediatament. Aquest, aquest és el punt sobres el qual hem d'insistir especialment, perquè sols ell ens dóna l'explicació del per-què a molts no agrada Wagner, i, com se deia en aquesta REVISTA darrerament, del per-què Wagner és, en general, més comprés per la massa del públic en els concerts que en els seus drames.

Realment, l'unitat musical (de desenrotllament i de motius), com la de tota bella art, és indispensable al nostre sentit estètic. Mes en el sistema de Wagner, en el qual la música ha de plegar-se a les exigències de la lletra i l'acció, i aquesta és tant poc convencional, tant accidentada i varia com la mateixa realitat, no pot la música desenrotllar solament un o dos motius principals, i altres incidentals, com en tota simfonia o sonata, model d'unitat musical, sinó que aquests motius han de trencar-se i canviar-se sempre, de la mateixa manera que canvien les idees i els sentiments dels personatges. Això, aquest cas, ja es dóna,

en altres òperes, d'una manera feble i poruga (en *Faust*, per exemple, Margarida trenca la balada per fer una aïllada exclamació): en tals obres els recitats formen un parèntesi, moltes vegades, dintre d'una mateixa *aria* o *duo*; però sols en les del segon estil de Wagner, i sobre tot en *Parsifal*, se realitza aquest sistema en tota la seva plenitud i s'accepten totes les seves conseqüències. Per això, per exemple, en *Sigfrid*, en *les remors de la selva*, s'interrompen aquestes remors, imitades per l'orquestra, cada vegada que un personatge o un pensament important acut a l'esperit de l'heroic adolescent (ja l'imatge de la seva mare, ja la del repugnant Mime, els motius de les quals executa aleshores l'orquestra); per això en el monòleg de Sachs, del segon acte, en *Els Mestres cantors*, recordant aquell la melodia cantada per Walter en el primer acte, se trenca sempre aquesta per altres motius, expressió de pensaments diversos d'ell interromputs en mig tal record (el de la seva feina ruda de sabater, el de la seva suposada tontesa, etc.); per això en el llarg relat de Gurnemanz, de *Parsifal*, en el primer acte, apareixen diversíssims motius, els quals tant aviat se manifesten amb la senzillesa i fredor del recitat, com s'enlairen, al tractar de les sacres reliquies, dels camins del Gral desconeguts dels impurs, de les Noies-flors i de la profecia del *beneit nèt de cor*, al to verament musical, ple d'esclat i magnificència orquestral.

Mes aquest sistema, unió íntima de la música i la lletra, que, entenent-se aquesta, i malgrat la poca unitat simfònica, subjuga per la seva naturalitat, racionalitat i grandesa, repetesc que, si la lletra no és ben percebuda, no pot admetre's de cap manera, perquè tal trencament de motius, per admirablement enllaçats, per bells que siguin (i no poden ser-ho més!), repugna profundament, com a música pura, al sentiment musical. Aquest no pot prescindir en cap manera de dita unitat puríssima, essència de les belles arts, totes harmonia, totes simetria (per complexa que sigui), ja mostrada en els conjunts arquitectònics, ja en l'acoblament d'aconteixements, i sentiments poètics, ja en línies escultòriques, ja en el desenrotllament dels sons, sempre semblants i sempre diferents a la vegada. I aquesta és la raó que'l públic se senti electrizat en els concerts a l'escoltar les planes més musicals de Wagner (els preludis, la marxa fúnebre de *La Posta*, l'encantament del foc, la cavalcada de les *Wal-kiries*, la baralla del *chor* del segon acte d'*Els Mestres*, etc.) i, en canvi, li agafi són i enuig irresistibles fins al sentir la sublim escena amorosa del segon acte de *Tristany*, i el dit relat de Gurnemanz, tant hermós, tant incomparable, del primer acte de *Parsifal*!

I com que és molt difícil, per no dir impossible, que'ls cantants facin sentir clarament la lletra, ja perquè és rar trobar-ne un amb claríssima dicció, ja perquè, fins en aquest, molt sovint l'orquestra amb un *fort* li ofegarà poc o molt la veu, no establint-se mai, per deficiències ineludibles de tota execució, l'equilibri perfet somniat entre'ls dos elements per Wagner; com que'ls chors també se sentiràn sempre encara menys clarament; d'aquí una con-

seqüència que podrà ésser tot lo desagradable que's vulgui, però que és inevitable formular que l'art de Wagner, més encara que tot altre art, serà més propi per fruir-se idealment, mitjançant les partitures i els poemes, allà, en el sagrari de l'imaginació de l'admirador fervent, o en una modesta execució per a cant i piano, que no en les grans sales, enfront del gran públic, exposat l'art an aquestes inexorables impureses de la realitat i de tota execució artística.

Mes no descoratgem als que no tenen més medi per fruir-lo que'l d'aquestes públiques execucions, les quals, si s'acostessin a l'ideal somniat, certament ens proporcionarien a tots nosaltres, pobres mortals, els moments més sublims, més extàtics i emocionants passats en la terra. Hi ha un remei per corregir aquesta impuresa de l'execució : que l'oient s'enteri bé primerament de tot el poema, i, si és possible, que sàpiga de memòria tota la lletra : veus-aquí lo que cal, principalment, per fruir un drama wagnerià. Però això s'entén fet *primerament*, és a dir, *a casa seva*, no durant la representació. Perquè és una llei elemental estètica, que al sentir una obra d'art no ha de tenir l'esperit cap preocupació, ni fer reflexió de cap mena. L'emoció artística ha de penetrar en l'ànima d'una manera benhaurada, extàtica, *passiva*, ja que'l sentiment de la bellesa, harmònic, pur com és, no consent ni la més petita ombra d'esforç. Erren els que creuen que'ls drames de Wagner han de sentir-se i veure's consultant partitures i llibres : això pot fer-se abans de la representació, o després, quan ja s'ha rebut la primera impressió i es coneix *estèticament*, és a dir, per dit sentiment passiu, l'obra. Erra el crític musical que tot sentint música, i no sols la de Wagner, s'esforça, en aquell moment, en fer reflexions crítiques : aquestes, repetesc, les ha de guardar per a després, en l'estudi i meditació solitaries. Per això no trobo bé, tampoc, i que se'm dispensi l'observació, lo que's feia en els darrers Festivals wagnerians : que l'oient escoltés els fragments wagnerians llegint i girant planes del llibre-programa, amb remor més aviat anti-artística. ¿Com podia, amb la preocupació de lo que anava llegint, percebre clarament la música i la bellesa musical? ¿Com, encara menys, tenint en compte el llenguatge català inusitat i arcaic d'algunes traduccions, degut al qual el llegidor ha de fer tot sovint esforços grans per comprendre'l, resultant-ne una nul·la i desnaturalitzada emoció estètica? I ¿com podria fer-se això, molt menys encara, en el teatre, havent de tenir l'atenció fixa en l'escena?

Aquesta és, doncs, l'observació que's permet fer al públic qui ha dedicat bona part de la seva vida a penetrar les sublimitats i els secrets de l'art wagnerià : que no's vagi a sentir cap drama wagnerià del segon estil, i sobre tot *Parsifal*, sense saber quasi de memòria el poema.

Certament, per penetrar tots dits secrets i sublimitats, cal també preparar-se encara més i saber altres coses. Me refereixo al simbolisme poètic i musical. Per la pura impressió estètica d'un drama wagnerià, n'hi ha prou, suposant una bona execució orquestral, bona *mise en scène* i bons cantants, amb dit estudi previ de la lletra, per corregir la sempre més o menys intel·ligible dicció d'aquests. Però en les obres de Wagner, com en tota obra simbòlica, l'esperit de l'espectador percebeix, sobre tot després d'esborrat l'efecte de l'impressió pura primera, aquest caràcter singular, simbòlic, dels personatges i fets, i de les formes musicals, demostrat clarament pel gran relleu de tals fets i personatges, distints en això de la realitat; per les seves antítesis, cada un com encarnació d'idees contraries; per lo sobrenatural dels aconteixements; i, en quant a la música, per les seves formes, distintes de la música ordinària, més semblants, en la de Wagner, a les del món real. Aleshores l'esperit de l'oient se pregunta, per exemple: ¿Què signifiquen les aigües del Rin, contenint en el seu sí l'or pur, en *L'Anell del Nibelung*? ¿Què l'antagonisme entre Wotan i Sigfrid, salvador lliure, aquest, desitjat pel primer? ¿Què el filtre de *Tristany i Isolde*? ¿Què els dos castells, absolutament antitètics, del Gral i de Klingsor, en *Parsifal*? ¿Què les Noies-flors? ¿Què (per lo que respecta als símbols musicals) la desfilada de motius de la *marxa fúnebre* de *La Posta*? ¿Què tots els preludis i interludis wagnerians, que sembla que'ns contin veritables històries, des del preludi del tercer acte de *Tannhäuser*, descrivint la pelegrinació del protagonista vers Roma, fins als preludis dels actes de *Parsifal*, tant rics de significació i de detalls, amb motius variadíssims i trencats, a l'unió i a la tria dels quals no pot haver presidit certament la casualitat, la vaguedat de l'inspiració purament musical? I l'esperit no s'accontenta aleshores fins que troba resposta més o menys clara an aquestes preguntes; fins que sab que'l corrent del Rin és símbol del corrent de la substància universal, engendradora de totes les coses i font de tot poder; que Wotan i Sigfrid representen, el primer la tradició i convencions antigues, feixugues i potents, ansioses de nova llum, i el segon l'esperit revolucionari i lliure, oposat a l'altre; que'l filtre de *Tristany* és símbol de la força irresistible de l'amor (símbol aquest ben senzill i transparent); que la societat del Gral és símbol de la societat cristiana, i el castell de Klingsor de l'Anticrist, del poder del segle, amb totes les seves seduccions, oposat a la Religió; que les Noies-flors són aquestes seduccions múltiples i lleugeres; que la *marxa fúnebre* de la mort de Sigfrid ens mostra, motiu darrera motiu, tota l'història de la raça dels heroics Welses, per ordre cronològic, amb la glorificació de Sigfrid i la seva perdició final, tot barrejat sempre amb el clam i saccejàment de la naturalesa per la mort d'aquest; per fi, que'ls preludis de *Parsifal* contenen les més transcendents idees i els més transcendents fets religiosos històrics, amb visions bíbliques, com la d'Ezequiel (motiu del Gral) i la de la Santíssima Trinitat en el final de l'obra!

Convé, doncs, que sàpiga l'espectador i oient wagnerià la significació d'aquests símbols, per fruir no sols l'impressió purament estètica dels sublims drames, dirigida al sentiment, sinó l'*intel·lectual*, ja que, diguem-ho una vegada més, en Wagner i en ses obres s'hi ajunten admirablement el sentiment i l'intel·ligència, formant una síntesi indissoluble. I això, la comprensió aquesta dels símbols musicals i poètics, sí que no fa cap mal al pur plaer estètic, a l'ajuntar-s'hi en l'audició del drama, així com hi fa mal l'esforç dirigit a la llegida de la lletra o a les partitures, en aquells moments; sempre a condició, s'entén també, que no's tracti d'endevinar durant la representació dits símbols, sinó que ja se n'hagi fet l'estudi a casa, en les obres de comentació a propòsit, i se sàpiguen i es coneguin ben bé. Aleshores, al sentir-se la música i al presenciar-se l'acció, a cada motiu i a cada fet sorgeix naturalment en la pensa, sense esforç, l'idea filosòfica que hi va junta; i com que aquesta idea és sempre també interessant, o gran i sublim, se frueix juntament un plaer estètic i intel·lectual doblat, intensíssim.

No, no fa cap mal a l'impressió estètica, sinó al contrari, el que al trencar-se la llança de Wotan contra l'espasa de Sigfrid, juntament amb la força i esclat dels sons musicals descriptius, se pensi en l'antagonisme gegant i els topaments de sempre entre la rutina i l'esperit lliure i innovador; no hi fa cap mal, sinó que enlaira l'esperit a regions filosòfiques i tràgiques, el que en el preludi de *Tristany* se pensi en l'història de tot desig amorós irresistible, amb els seus defalliments i revifaments alternats, a través la *vida* i la *mort* universals, sense satisfer-se mai; el que a cada nou motiu de la *marxa fúnebre* s'hi ajuntin espontàniament les imatges de Sigmund heroic, les dels seus amors amb Siglinda, l'arrencada de l'espasa, l'heroisme de Sigfrid, el clam, de fúnebre convertit aleshores en triomfal, de la naturalesa; la perdició i la mort de Sigfrid després, amb l'ombrívola maledicció final i cobdicia sorda de l'Or; no fa cap mal a l'impressió estètica el que, al sentir-se el preludi de *París*, se pensi en la dolça, sobirana veu de Jesús, en el primer motiu, tot melodia; en la seva passió, durant la repetició del mateix, en to *menor*; en la seva resurrecció, a l'apuntar l'esclat inesperat següent del motiu de la gloria de Déu (Gral); en la Fe potent, inspirada per la baixada del Sant Colom, manifestada en l'afirmació ferma i solemnia següent dels primers apòstols i martres, i en les transformacions del motiu, revestint les colors més diverses, el qual va assenyalant l'escampament de la Fe per tota la terra en els romans, en els barbres, en l'edat mitjana; no hi fa cap mal, sinó al contrari, el que's pensi, per fi, i en lo restant del preludi, en la mateixa veu divina que ressona a través dels segles, i la qual és impotent per comprendre l'home actual, miserable i digne de compassió, personificat en Amfortas. Aquesta pintura de l'era cristiana plegada, feta, per miracle mai somniat, pels medis musicals; aquestes grans idees enllaçant-se estretament amb la màgica dels sons; poden commoure amb

entusiasme tant penetrant i pregón l'ànima de l'oient concient d'elles, que l'impressió purament musical ha de transfigurar-se i sublimar-se, essent com una imitació de la ben-haurança, on tot serà sentiment, és a dir, amor, i a la vegada intel·ligència claríssima!

Perquè, deixeu-me repetir, ja que hi ha molts que encara no ho entenen, censurant als *desmenussadors* de Wagner (perquè an aquests senyors, pobrets! no se'ls equilibra el sentiment amb l'intel·ligència), deixeu-me repetir allò que deia jo en la conferència contestant al poeta Maragall, sóbres aquesta unió del sentiment i l'intel·ligència en els drames de Wagner: «El contemplar les estrelles i pensar que no són claus brillants, sinó astres, colossals masses de foc que recorren l'espai amb velocitats vertiginoses, ¿priva que sigui menys pregón l'efecte que'ns produeixen? Poden separar-se tant completament l'intuïció i l'intel·ligència? ¿Són mai intel·ligència seca i pura o sentiment pur? Jo crec que no, i menys avui en dia. Estem en el temps del *per-què*; estem en plena època del pensament; ens agrada la meravellositat simbòlica, però a condició de desxifrar-la; sentim com artistes, però volem comprendre i desfer els misteris de l'Art com a pensadors... ¡Lluny de nosaltres les plantes exòtiques que viuen en mig dels fills del segle!... El temps que, armat de telescopi i microscopi, ho analitza tot, de lo més gran a lo més petit, i discuteix amb encarniçament mai vist qüestions com la del lliure arbitri, que és la qüestió metafísica per excel·lència, aquest temps és el del pensament i l'intel·ligència, i tots els seus fills i les seves obres han de revestir aquest caràcter i portar aquest segell: per això el revesteixen la música i l'art de Wagner; per això en aquest se fusionen totes les belles arts; per això Wagner és a la vegada músic, poeta, pintor, pensador; per això ens presenta enigmes sa obra *Parsifal*; per això, en fi, és que l'universalitat de coneixements caracteritza l'època, que tot en ella es confón i es barreja, que's nega tota autoritat i jerarquia, i que, esborrant-se les diferències, sembla que's vulgui tornar, a través d'aquest estat anàrquic universal, a la puríssima Unitat engendradora de totes les coses!...»

M. DOMENECH ESPAÑOL

Intimitat del manocor (clavicordi)

A Mn. Joan Codina, rector de la Foliola (Urgell)

UI pot dubtar de l'intimitat gran d'aquest instrument petit, on els anys tenen posada llur patina i el teclat groguenc del qual reviu tota una historia de generacions passades, que damunt seu han fet sentir llurs llanguiments i goigs, llurs alegries i angoixes, llur sospirs, llurs plors i llur amor?

El manocor és un dels instruments més íntims i, per tant, dels que fan fruir més, puix ja sabeu que, dintre l'art dels sons, són condicions indispensables, per gaudir-ne bé, l'atenció i l'ambient, i aquestes, en el manocor, sempre les trobareu formant a primera fila, puix ses dimensions petites el fan atractívol a la vista, i els sons febles i armoniosos del seu reduït teclat, fugint de les sonoritats del piano modern, les quals esdevenen a voltes (permeteu la paraula) escandaloses, donen, recollits i vibrants, i més humils i delicats, un tal recolliment a llurs oients, que per aquest sol fet el manocor és més íntim que cap altre instrument. La feblesa dels seus sons, que'l priva de presumir dintre d'una sala de concerts, dóna ja de sí, al dit manocor, aquella intimitat, tant preuada i poètica en la música, que esdevé espiritual.

I si encara hi afegiu aquell dolç encís i aquell encant que porta en sí tota antiguitat, i l'haver-lo trobat en una d'aquestes nostres pobres rectories, tant escaients i típiques, del pla d'Urgell (pla de les postes de sol enceses), on, després d'ésser jòc de la quitxalla de l'escola, cau en la seva decadència, jaient en un llenyer per ésser cremat com fusta vella, com jo el vàreig trobar; llavors, llavors sentireu l'intimitat gran que té el somniador manocor quan, després de tot això, restaurat per mans acurades, el podeu tenir a la vostra llar i escoltar els seus febles i delicats sons dintre d'una cambra a mitja llum, suaument perfumada, i voltat de sers estimats, o bé sol, ben sol, en les quietuts d'una nit dolça, vora'l brollador del jardí vell, amb la volta ben ampla i estelada. Llavors se sent l'intimitat de l'instrument graciós, dels acords armoniosos, els quals, penetrant fins a lo més íntim del cor, fan sentir tantes coses, que sols poden descriure's damunt del seu teclat mateix. Un dels tants personatges que surten en l'història d'aqueix de que us parlo¹ deixava el seu piano per

1. Vegi's la Festa de Santa Cecília, celebrada a l'ORPEÓ CATALÀ.

2. Mn. Ramón Rosés, que guanyà per oposició la plaça de mestre de capella de l'església parroquial del Pl. de Barcelona, en 1863; mort l'any 1881.

anar a casa d'un seu amic a tocar el manacor en busca d'inspiració. I prova palesa també d'això és el sentir-hi obres dels millors autors antics, entre elles les que componen el llibre que J. S. Bach va escriure per passatemp de la seva dona, Agna Madalena, les quals no poden fruir-se amb el piano després d'haver-les gaudides amb el manacor, puix dat el llur caràcter íntim, i l'ésser fetes, sens dubte, per ésser tocades en ell, fa que aquest les tingui per tant seves que és impossible robar-les-hi. Tant es així que Bach el tocava amb preferència i el considerava el millor instrument tant per a l'estudi com per al goig íntim.¹

Què més vos diré de l'intimitat d'aquest instrument? Doncs bé : puc dir-vos encara, com a nota ben íntima i poètica del mateix, que per a mi enclou tota l'espiritualitat del diví art, que un sacerdot exemplaríssim² se l'enduia a l'Hospital de la Seu i amb ell aconortava els pobres malalts, suavitzant llurs sofriments. Ells sí que, millor que jo, haurien pogut cantar-vos les lloances del manacor!

AGUSTÍ VALLS I CASCANTE

Festa de la Música Catalana

Any VI

Cartell del Concurs de 1914

I. — Premi de 500 pessetes, que s'adjudicarà a la millor y més important composició per chor mixte. Lletra a lliure elecció.

II. — Premi de 250 pessetes, que s'adjudicarà a la millor composició per chor veus d'home inspirada en lletra d'esperit catalanesch (costums populars, cants patriòtics o qualsevol assumpte que tingui agror de la terra).

III. — Premi de 250 pessetes, ofert per l'Excm. Sr. Bisbe de Barcelona, Dr. Joan J. Laguarda, a la millor missa d'estil popular-gregorià per chor a l'uníssó, ab acompanyament d'armònim o orgue, propia per ésser cantada pel poble en els oficis dominicals.

IV. — Premi de 1,000 pessetes, ofert per l'Excm. Sr. D. Eusebi Bertrand y Serra, pre-

1. Vegi's la cita de Forkel que'l Sr. Nin reproduïx en el núm. 102-103 de la REVISTA MUSICAL CATALANA (Vol. IX, pàg. 169).

2. P. Pau Ramón i Macià, nascut a Tudela (Lleida) en 1840, el qual ingressà, en 1864, a la Companyia de Jesús, essent destinat dos anys més tard a la missió de Filipines; morint en 1889, víctima de la caritat, per salvar els naufrages del vapor «Remus».

sident de l'Orquestra Simfònica de Barcelona, a la millor obra per gran orquestra (simfonia, suite o poema simfònic).

V. — Premi de 250 pessetes, ofert per l'Ateneu Barcelonès al millor quartet de corda compost almenys de tres temps.

VI. — Premi de 100 pessetes en obres de literatura catalana, ofert per la Lliga Regionalista a la millor col·lecció de melodies originals per cant y piano.

VII. — Premi de 150 pessetes, ofert per l'Acadèmia de la Joventut Catòlica a la millor col·lecció de cançons populars-religioses transcrits directament del poble.

VIII. — Premi de 50 pessetes, ofert pel Centre Excursionista de Catalunya a la millor col·lecció de cançons populars de beure y de camí.

IX. — Un objecte decoratiu, ofert per l'Unió Catalanista, consistent en el segell de dita entitat incrustat en or sobre planxa de cer, que s'adjudicarà al millor himne patriòtic per cor a veus soles (mixtes o iguals), lletra a lliure elecció.

X. — Un objecte d'art, ofert per l'Associació Musical de Barcelona a la millor sonata per violí o violoncel y piano, en tres o quatre temps.

XI. — Premi de 150 pessetes, ofert per l'Associació de Música da Camera a la millor composició per orquestra de corda, d'extensió y forma lliures.

XII. — Premi de 250 pessetes, ofert per l'Associació de Nostra Senyora de Pompeya a la millor y més selecta col·lecció de cants, en nombre no inferior a deu, a una y a dues veus, ab acompanyament d'orgue ab pedal, dedicats a la Mare de Deu, sobre composicions en llengua llatina, preferentment textos d'antiga tradició cristiana o trets del fons litúrgic.

L'obra aspirant al premi serà examinada ab molta cura referent a la genuïna y depurada accentuació prosòdica del text, la qual bella qualitat es estimada indispensable.

XIII. — Premi de 500 pessetes, ofert per un agropament d'aymants de la música de la terra a la millor composició de caràcter joyós per cor mixte. Lletra a lliure elecció.

XIV. — Premi de la Societat Anònima Casa Dotésio, consistent en les partitures d'orquestra (edició en octau, vulgarment dita *de butxaca*) de les següents obres de Ricard Wagner: *Els Mestres cantayres de Nuremberg*, *Tristany y Isolda*, *Lohengrin* y *Tannhäuser*. Aquest premi s'adjudicarà a la millor y més important col·lecció d'obres corals desconegudes avuy dia d'autor o autors catalans o residents a Catalunya anteriors al segle XVIII, transcrits en notació moderna y acompanyades, si es possible, d'alguna nota biogràfica. També haurà d'indicarse el lloch hont se trobin els originals manuscrits o impresos.

XV. — Premi de la Societat Anònima Casa Dotésio, consistent en les partitures d'orquestra (edició en octau, vulgarment dita *de butxaca*) de les següents obres: Joan Brahms, *Quatre Simfonies*; Ricard Strauss, *Sis poemes simfònics* (*Don Joan*, *Macbeth*, *Mort y Trans-*

figuració, Till Eulenspiegel, Així parlà Zarathustra, Don Quixot). Aquest premi s'adjudicarà al millor preludi y fuga per orgue.

XVI. — Premi ofert per D. Joaquim Pena, consistent en la partitura d'orquestra (edició en octau) de *Parcival*, de Ricard Wagner, a la millor obra per piano, de caràcter catalanesch. No ha d'ésser sardana.

XVII. — Premi de 150 pessetes, ofert per l'ORFEÓ CATALÀ a les dues cançons populars més ben armonisades per chor mixte. En cas que cada una de dites cançons sigui de diferent autor, se partirà el premi.

XVIII. — Premi de 50 pessetes, ofert per D. Ramon Roca y Sans a la millor composició musical, a veus y orgue, sobre la lletra dels *Goigs a llaor de Nostra Senyora de la Candela, Patrona y Regina de la ciutat de Valls*, originals de D. Jaume Boloix y Canela y premiats en el Certamen de l'Academia Bibliogràfica-Mariana celebrat a Lleyda el dia 15 d'octubre de 1911. Serà preferida la composició que, en igualtat de circumstancies, recordi algun motiu de música popular de Valls. S'enviarà la lletra dels *Goigs* de referencia als músichs compositors que la demanin.

Les composicions que optin als temes I, II, IX y XIII han d'ésser precisament a veus soles. Els reculls de cançons populars optant als temes VII y VIII tampoch han de portar acompanyament de cap mena, si no es el d'algun instrument popular ab que la cançó acostumi executar-se. La lletra de les composicions (exceptuant, naturalment, els temes III, XII y XIV) haurà d'ésser catalana, y, en igualtat de mèrit musical, se preferiràn aquelles la lletra de les quals sigui millor.

Essent aquesta la Festa de la Música Catalana, s'enten, naturalment, que sols poden enviarhi composicions els autors fills de terres de llengua catalana (Catalunya, Balears, València, Rosselló).

Les composicions no hauràn d'ésser escrites de mà dels matexos autors, sinó de copista.

Les composicions, que hauràn d'ésser rigorosament inèdites, s'enviaràn a l'ORFEÓ CATALÀ (carrer Alt de Sant Pere, 13) a nom de Francesch Pujol, y cada una d'elles portarà un lema.

TERME D'ADMISSIÓ: Fins per tot lo dia 30 d'abril de 1914.

Per conèixer els autors premiats quan se publiqui el veredict del Jurat, aquest demanarà l'enviu d'uns quants compassos de la composició premiada, acompanyats del nom y la residència del guanyador del premi.

Les obres no premiades se retornaràn a llurs autors durant els tres mesos següents a la celebració de la Festa de la Música Catalana, mitjançant la presentació del lema y els sis

primers compassos. Les que no's retirin durant dit terme, l'ORFEÓ es desenten del compromís de guardarles.

La celebració de la Festa de la Música Catalana s'anunciarà oportunament. En dita festa's proclamaràn els noms dels autors premiats, s'entregaràn els premis, y l'ORFEÓ CATALÀ executarà almenys les composicions que hauràn obtingut el primer y el segon premi, sempre que les circumstancies de temps ho permetin.

L'autor que resulti guanyador del premi al tema I haurà d'elegir Reyna de la Festa, la qual, des de son setial d'honor, farà entrega dels premis restants als respectius guanyadors.

Cas que'l premi al primer tema no sigui adjudicat, elegirà Reyna l'autor que obtingui el premi immediat que s'adjudiqui.

L'ORFEÓ CATALÀ tindrà'l dret d'executar, sempre que vulgui, les composicions premiades.

El Jurat serà compost dels mestres següents:

FRANCISCO DE P. SÁNCHEZ GAVAGNACH. — JOAN MANÉN. — JOAN BORRÁS DE PALAU. —
LLUÍS MILLET. — FRANCESCH PUJOL.

Barcelona, novembre de 1913

FRANCESCH MATHEU,
President de l'ORFEÓ CATALÀ

EDUARD VIDAL,
Secretari de l'ORFEÓ CATALÀ

Des de Brusselles

LS concerts que he sentit fins ara són encara poquets. Com de costum, vaig a citar-los per ordre cronològic.

CONCERTS POPULARS. — El primer de la temporada fou dirigit pel mestre belga Lauweryns. Es un músic encara jove, que acaba de debutar com a director de concerts. L'haviem aplaudit, força vegades, dirigint l'orquestra del Teatre de la Moneda. Es un excel·lent artista. Ha dirigit amb força traça la *Simfonia inacabada*, de Schubert; l'obertura d'*Euryante*, el *Carnaval romà*, de Berlioz, i la *Simfonia en la major*, de Mendelssohn. (Ja fa temps que *dormen*, decididament, les *simfonies*, i fins les *demés obres*, del clàssic i equilibrat Mendelssohn. Per què?)

Dos números interessants figuraven també en aquest primer programa dels Populars: l'air d'*Agathe*, del *Freyschutz*, i el de Doña Ana, de *Don Juan*. Foren superbament cantats per Mme. Emmy Destinn.

El segon Concert Popular fou importantíssim. Oïrem, per primera vegada, la coneguda orquestra de la Cort de Meiningen. Aquesta orquestra fou dirigida pels mestres Hans de Bulow, J. Brahms i Fritz Steinbach. Actualment la dirigeix Max Reger. Es, doncs, sots la direcció del conegudíssim deixeble d'Hugo Riemann que sentírem, aquests darrers dies, la ben famosa orquestra. El programa fou el següent: *Intermedi* i *Ballet de Rosamonde*, de Schubert; *Oberon*, de Weber, i la *Quinta Simfonia*, de Beethoven. Tot això fou executat amb una claredat, amb un ritme (gens encarcerat!) i amb una precisió i seguretat... ben *alemanys*. I dic *alemanys* perquè aquesta disciplina, aquesta sonoritat i aquesta riquesa de coloracions orquestrals són, crec, qualitats que enlloc del món floreixen amb més ufana que en la seriosa Alemanya. Reger, més que dirigir tota l'obra, més que exterioritzar-la, que dibuixar-la tota, (com fan altres mestres, també alemanys, avui famosos), fa, solament, lleugeres indicacions. Però tot ho porten ja tant segur, tant pastat, aquests bons músics, que amb la més fina insinuació en tenen prou per obeir dòcilment.

En fi, no deixem pas de parlar d'aquest concert sense fer constar que'l jove violinista J. Szigeti executà perfectíssimament el bell *Concert* per a violí de Brahms.

CONCERTS YSAYE. — El marc d'aquests concerts havia sigut fins ara el Teatre de l'Alhambra (vastíssim): ara, no podent disposar ja més d'aquella sala, han tingut d'anar a raure a la Sala Patria. La veritat és que, fóra de la bella sala de concerts del Conservatori (destinada únicament als concerts que la Societat de Concerts del Conservatori hi efectua), no hi ha a Brussel·les cap sala de concerts prou gran per efectuar-hi concerts simfònics. Hi ha, és veritat, la Sala de la Grande Harmonie, i alguna altra encara; però aquestes sales són relativament petites: serveixen més per a *recitals* que per a grans concerts. A més, ja sabem que, sovint, un bon orgue es fa necessari, indispensable, per ben executar certes composicions musicals. (Recordin-se les grans obres de Bach i Haendel, etc., etc.) Les societats de concerts de Brussel·les se veuen, doncs, obligades a servir-se dels teatres... quan poden servir-se'n. I això esdevé intolerable. Es vergonyós, per altra part, que una ciutat com Brussel·les (joliua, amb bells museus, etc., etc., i amb 900,000 habitants) no posseeixi, en fi, una bella sala de concerts. Ja fa temps que força artistes vénen queixant-se (inútilment!) d'aquest estat de coses. L'Ysaye acaba de fer-ho novament. Tinc a la vista la circular que endreça als abonats i clients habituals dels Concerts Ysaye. L'eminent violinista i director d'orquestra hi diu coses atinadíssimes. «A Alemanya, — diu, per exemple — força vil·les d'una població oscil·lant entre 20,000 i 50,000 habitants, posseeixen una sala especialment construïda per efectuar-hi concerts. Tenen, a més, una orquestra permanent, un chor mixte, orgues, i una sala especial per a la música de cambra.» ¿Aconseguirà, l'Ysaye, provocar la reacció necessària per obtenir que, ja els elements oficials, ja els aficionats, aixequin, a la fi, el bell casal que'ls *amateurs* de Brussel·les deuen a la Música? Ja ho veurem. Entretant, veus-aquí, repeiteixó, el Concerts Ysaye instal·lats... a la Sala Patria (*faute de grives*... diuen aquí).

El primer Concert Ysaye ens ha ofert dues novitats : un poema simfònic de Lœffler, intitulat *A Pagan Poëm* (inspirat de Virgili), i una *Dança piemontesa* de L. Sinigaglia. Aquesta darrera producció és una d'aquelles pàgines franques, senzilles, l'interès de les quals és sobre tot degut als ritmes i a la saba melòdica de l'art popular. L'obra de Lœffler, potser un xic difusa, revela una mà experta en l'art, difícil, d'orquestrar.

El solista d'aquest concert fou el pianista Severin Eisenberger. Tocà el *Concerto* en do menor de Mozart, i el *Concerto* de Rimsky-Korsakow.

En fi, l'Eugeni Ysaye ens oferí una bella i ben matitzada execució de la *Rhénane*, de Schumann.

ALTRES CONCERTS.—Citaré, en primer lloc, el recital Kreisler. Recordaré després (seguint sempre un ordre rigorosament cronològic) la sessió Beethoven donada a la Societat Filarmònica per Ysaye i Pugno; el concert Thibaud, i la primera vetllada musical oferta pel Quartet Zimmer. Això és, fins ara, lo més important que he sentit.

TEATRE DE LA MONEDA. — Fins ara han anat representant : *Faust*, *Mignon*, *Thais*, *Rigoletto*, *Quand les chats sont partis...* (d'Ambrosiny i Lauweryns), *Butterfly*, *Manon*, *Aida*, *La Fille du Far West* i *Le Chant de la cloche*. Com novitats : *Les Joyaux de la Madone*, de Wolf-Ferrari, i *Venise*, de Raoul Gunsbourg.

A. M

Des de París

ELA tardor ens ha portat novament la febre després de l'ensopiment de l'estiu : el curs musical comença intens, amb alguns canvis, mes també amb un cruel fracàs.

Tal és el prematur tancament del flamant Teatre dels Camps Elíseus. La *saison* prometia ésser del tot interessant, anunciant-se, entre altres obres del repertori corrent, *Le Chant de la cloche*, de D'Indy; *La Peri*, de Dukas; les escenes *Khamma*, *Children's corner* i *Nocturnes*, de Debussy; *La Vie brève*, de Manuel de Falla; *Boris Godounow* i *Khovanchina*, de Moussorgsky; *Caïn et Abel*, de Weingartner; etc. També s'anunciaven deu representacions de *Parsifal*, comptant amb elements de primer ordre. En fi, la creació de la Société de Nouveaux Concerts arrodonia el quadre d'activitats artístiques d'aquell teatre.

Obrí ses portes, els primers dies d'octubre, amb la represa de *Pénélope* i del *Freischütz*. Per cert, la direcció d'aquesta segona obra fou confiada a D'Indy, qui, com tot-hom sab, és un fervent aimador de Weber : ell sabé, com ningú, fer ressaltar les bel·leses de la genial partitura. Després d'aquests models de pura musicalitat vingué l'estrena de *Les trois Mas-*

ques, d'Isidore de Lara, òpera verista a ultrança, una nova versió de la llegendària *vendetta* corsa, molt teatral, massa teatral.

S'inauguraren els nous concerts amb una sessió, consagrada a la música francesa (Chabrier, Lalo, Debussy), sota la direcció de Mr. Inghelbrecht, amb la cooperació de Thibaud, l'eminent violinista. Suggestionat per la visió d'una Espanya que no coneix, Debussy va presentar-nos una petita *suite* orquestral intitulada *Iberia*, que segurament no li proporcionarà nous dies de glòria.

El 29 d'octubre el Teatre dels Camps Elíseus va donar acolliment a l'Orquestra Simfònica de Madrid, que era esperada amb vertadera curiositat, barrejada tal volta amb cert escepticisme per part de molts que no's decidien a creure que a l'altra banda del Pireneu pogués existir quelcom d'organitzat i disciplinat.

Els lectors de la REVISTA bé prou coneixen els simpàtics artistes castellans : no cal, doncs, que'n faci l'elogi; mes el cronista ha de consignar que des del primer moment s'imposaren al públic, executant la *Simfonia en sol* de Haydn, l'obertura de *Leonora* i *L'Apprenti sorcier*. L'orquestra fou declarada de primer ordre, digna de posar-se al costat de les millors d'Europa; cridant poderosament l'atenció la bella sonoritat, homogenia i equilibrada, i al propi temps sa gran mestria en l'art del clar-obscur. S'ovacionà el mestre Arbós, essent regoneguda sa gran competència com a director d'orquestra.

Un cop judicats orquestra i director, la segona part ofería l'interès d'estar formada d'obres d'autors espanyols : dos temps de la *Suite Murciana*, de Pérez Casas; *Guajiras i Tongo*, per a violí i orquestra, de l'Arbós, executades pel violinista Achille Rivarde; *La Procecion del Rocío*, de Turina; *La Divina Comedia*, de Conrado del Campo; *El Puerto*, *Evocación* i *Catalonia*, de l'Albéniz. Aquestes obres foren diversament apreciades : Albéniz i Turina, autors ben coneguts del poble parisenc, agradaren molt; Pérez Casas i Arbós produïren a estones un cert efecte de monotonia; la sòlida manera de fer de del Campo fou degudament apreciada, però el públic, àvid d'iberisme, no pogué menys de quedar sorprès davant d'una obra que per son esperit semblava més aviat vinguda de les riberes del Rin que de les del Manzanares.

El nostre Casals prengué part en dit concert executant magistralment el *Primer Concerto* de Saint-Saëns.

Així funcionava, amb apariència de normalitat, el Teatre dels Camps Elíseus, quan el 4 del mes que corre ha publicat la premsa una carta oberta, de Mr. Astruc, en la qual fa pública la resolució, que s'ha vist obligat a prendre, de tancar el seu teatre. Sense subvenció de cap mena, a diferència dels altres grans teatres de la capital, i no havent regatejat cap sacrifici pecuniari, l'obra empresa ha sigut superior a les seves forces. ¿Trobarà una solució satisfactoria? Per ara no's pot preveure.

De moment, el personal del teatre ha decidit continuar per compte propi les representacions durant una quinzena : el *Boris Godounow*, que estava muntat i assajat de dies, acaba d'ésser representat d'una fàiso assenyalable per part de tots els artistes, del primer a l'últim. Mes a darrera hora es diu que'l sindicat de músics d'orquestra posa dificultats per a la continuació de la temporada : nou conflicte que, en cas de no solucionar-se, llençarà al carrer més de quatre centes persones.

L'Opera ha passat també una grossa crisi. A conseqüència de certs escàndols, divulgats pels diaris, un canvi radical s'imposava. Aquest canvi ha portat naturalment la dimissió del simpàtic director d'orquestra i compositor André Messager, completament agè als desagradables afers a que acabo d'al·ludir. Per testimoniar-li l'apreci que mereix de tot-hom, se l'ha pregat amb insistència a fi que s'encarregui de l'estudi i direcció de *Parsifal*, havent-hi accedit.

La nova direcció general de l'Opera anirà a càrrec de Mr. Jacques Rouché, la competència artística del qual es demostra l'any passat en el Teatre de les Arts, on féu reviuire algunes obres mestres del passat al costat de les produccions més modernes. Un de sos primers actes, que ha sigut sol·licitar la col·laboració musical de Chevillard, ha merescut una aprovació general.

L'Opera Còmica ha canviat també de direcció. Havent sigut nomenat Mr. Albert Carré administrador de la Comedia Francesa, la direcció de l'Opera Còmica ha sigut posada en mans de Mr. Gheusi, nom prou conegut : de primer com a historiador, després com a literat i col·laborador en diverses obres líriques representades aquests últims anys.

Els Concerts Colonne i Lamoureux han començat el nou curs amb algunes petites estrenes que no han impressionat gaire els oients. Al cap-davall, entre les obres executades en aquestes primeres sessions, no n'hi ha cap de tant jove i tant musical com la superba *Sinfonia Júpiter*, de Mozart, que Chevillard sab portar a la perfecció.

F. A.

Des de Nova York

Quon els Estats Units, segons frase que ha fet fortuna, el país de la vida intensa. Aquesta intensitat del viure impera arreu en tots els ordres, i, per consegüent, afecta també a la música. Les manifestacions musicals són nombroses, però cal advertir que són de molt diverses qualitats i per a tota mena de gustos. El públic, àvid de quelcom que enlaira son esperit i li faci oblidar un moment la febre dels negocis, accepta tot allò que li és ofert sota l'etiqueta d'art : no té preferències exclusives, ni disposa d'espai i tranquil·litat per formar-se un criteri més depurat. Fóra injust, no obstant, no reconèixer l'existència d'un medi més reduït d'*amateurs* d'aficions del tot selectes.

A Nova York s'escolta amb preferència l'òpera italiana contemporània, si es judica pel fet que en la segona quinzena d'octubre la Century Opera House ha estrenat *Les Joies de la Madona*, de Wolf-Ferrari, i ha reprès *Madame Butterfly*, de Puccini.

Dit teatre continua celebrant sos concerts setmanals de música operàtica, molt apreciats pel públic, en els quals prenen part els primers artistes de la Companyia. Per comprendre millor la naturalesa d'aquests concerts, vegi's el programa del que tingué lloc el 12 d'oc-

tubre : aries de *La Flauta màgica*, *Madame Butterfly*, *Marta*, *Faust*, *Els Contes de Hoffmann*, *I Pagliaci*, *Samsó i Dalila*, el sextet de *Lucia de Lammermoor*, i les obertures de *Mignon* i *Dinorah*.

La cèlebre cantatriu australiana Mme. Melba, tant popular als Estats Units d'ençà de sos primers grans èxits a la World's Fair de Chicago l'any 1893, ha tornat un cop més a Nova York, donant un concert, el 21 d'octubre, en el Carnegie Hall, amb la cooperació de la New York Symphony Orchestra, que dirigeix Walter Damrosch. El programa, que obtingué un èxit brillantíssim, era el següent : *Carnaval*, de Dvorak; escena de la follia, de *Hamlet*, de Thomas; *Scherzo*, de Goldmark; *Chanson triste* i *Phidylé*, de Duparc; *Les Petits riens*, de Mozart; Ave Maria d'*Otello*, de Verdi; «Voi che sapete», de *Les Noces de Figaro*, de Mozart.

El Centenari de Verdi es commemorà a Nova York, el 19 d'octubre, amb un gran festival en l'esmentat Carnegie Hall, prenent-hi part l'Italian Orchestral Society, una massa choral de 300 executants i distingits solistes, entre ells Mme. de Vere Sapio, del Covent Garden, de Londres; els tenors Constantino i Arusoni, el bariton Torti i el baix Gravina. El programa estava format per una selecció de fragments de les diferents èpoques del compositor i pel segon acte, íntegre, d'*Aida*.

El violinista Jan Kubelik, després de dos anys d'absència, acaba de donar un concert a l'Hippodrome, executant (gaire-bé no cal dir-ho) els *Concerts* de Max Bruch i de Wienawski; no mancant-hi, per acabar, la *Campanella*, de Paganini.

En canvi, un artista més seriós, Harold Bauer, ha donat en l'Æolian Hall un recital de piano Bach-Beethoven, fent sentir del primer els *Preludis i Fugues* núm. 3, 36 i 46 del *Clavi ben temperat*, i del segon les *Sonates* núm. 7, 26 i 32. Ha sigut una sessió d'aquelles que no s'obliden fàcilment : el generós artista que és Bauer por dir-se que posseeix el secret de l'interpretació beethoveniana.

Aquí els concerts d'orgue són freqüents, executant-se composicions de tota llei en un instrument que en els països llatins és considerat quasi exclusivament en son aspecte eclesiàstic. Veus-aquí, per exemple, els programes dels dos recitals donats pel distingit organista Samuel A. Baldwin, en la gran sala del City College, els dies 12 i 15 d'octubre : 1.ª dia. *Passacaglia*, de Frescobaldi; *Largo*, de Handel; *Toccata en fa*, de Bach; *Preludi i Cantilena*, de Krause; *Sonata en l'estil de Handel*, de Wolstenholme; *Cant de la tarda*, de Johnston; *Variacions de concert sobre «The Star Spangled Banner»* («La Bandera estrellada», cant patriòtic), de Buck. — 2.ª dia. *Concerto en do menor*, de Handel; *Hora mystica*, de Bossi; *Toccata i Fuga en do major*, de Bach; *Idil·li* núm. 1, de Gray; *Estudi de concert*, de Yon; *Largo* de la simfonia *El Nou món*, de Dvorak; *Ditiramb*, de Harwood.

La Philharmonic Society donarà molt aviat son concert inaugural de la temporada, anunciant entre altres obres la *Simfonia fantàstica*, de Berlioz, i comptant amb la col·laboració de l'eminent pianista Teresa Carreño. Entre les obres que té en estudi hi ha l'última producció de Strauss, el *Preludi de Festa*, i una *Suite de ballet* de Max Reger.

Les novitats que promet per ara la Symphonic Society són la *suite* de Debussy *Le Printemps* i el nou poema simfònic *Falstaff*, de sir Edward Elgar.

TH. GR.

A la memoria d'en Joaquim Malats

MB la solemnitat que's mereixia l'importancia de l'acte, va tenir lloc, el dia 1.er de novembre, el descobriment del pedró commemoratiu de la mort del que fou il·lustre artista, glòria de l'art musical de Catalunya, Joaquim Malats. Aquest digne homenatge a l'eminent pianista fou organitzat per alguns dels seus més fervents admiradors; idea a la qual s'adheriren desseguida les corporacions populars, les principals entitats culturals i artístiques de Barcelona (entre elles l'ORFEO CATALÀ), les principals personalitats barcelonines, i gran nombre de particulars, tots els quals, a més de llur adhesió, hi havien aportat els cabals amb els quals s'ha realitzat tant simpàtic projecte.

A l'hora anunciada emprengué la marxa la comitiva, reunida a la plaça de Tetuà; la qual, precedida de la Banda Municipal i seguida d'un gran nombre de senyeres i banderes de les entitats adherides, es dirigí vers la casa núm. 667 del carrer de les Corts Catalanes, en la qual l'anyorat artista visqué alguns anys, morint-hi per l'octubre del any 1912. En un dels panys de paret hi havia la làpida, coberta per una draperia granat, i, al peu, un ram de flors amb una dedicatoria de la Comissió executiva, el qual després fou col·locat per la pròpia Comissió a la tomba d'en Malats.

Entre la comitiva hi vegérem comissions, acompanyant les respectives senyeres i els penons, de l'ORFEO CATALÀ, dels Orfeons Gracienc, Montserrat i Barcelonès, de la Schola Orpheònica, de Catalunya Nova, de la Societat Euterpe, de l'Associació dels Chors d'en Clavé, etc.; representacions de l'Associació Musical, de l'Associació Wagneriana, del Círculo Artístico, del Centre Autonomista de Dependents, etc.; la Diputació i l'Ajuntament, representats respectivament pel diputat Sr. Cabot i els regidors Srs. Serraclara, Nolla, David Ferrer i Oriol Martorell; el delegat del governador, Sr. Vidal; els mestres Granados, Lamote, A. Ribó, Mas i Serracant, Salvat (aquest en nom de la REVISTA MUSICAL CATALANA), Morera, Martínez Imbert, Nicolau (presidint la nombrosa representació del professorat de l'Escola Municipal de Música, que assistí quasi en pes a la manifestació), Borràs de Palau, Sancho Marraco, Balcells, Cumellas i Ribó, i moltes altres personalitats barcelonines. La Comissió executiva de l'homenatge, formada pels Srs. Gaspar Brunet, Ignasi Iglesias, A. Cardunets, P. Asort, E. Ainaud, A. Buyé, J. Pujol, J. Pellicer, Agustí Quintas, i altres, hi assistí plenament.

Arribat el seguici al lloc designat davant la casa on morí en Malats, D. Gaspar Brunet, president de la Comissió executiva de l'homenatge, va pronunciar afectuoses paraules pel gran artista, per sos mèrits, per l'admiració que tots sentíem per ell, que al morir féu néixer en tots el desig de perpetuar la seva memoria, indicant-se l'idea de l'homenatge que en aquell moment se li estava tributant: posar una llosa de marbre a la casa on visqué, on estudià, on s'inspirà per a les grandioses execucions que tant ens havien fet sentir i aplaudir, on donà l'últim alè de vida. «Aquí — digué — hi hem posat una llosa de marbre amb son retrat

perquè les generacions vinents tinguin memòria del gran artista que avui tots plorem.»

A continuació D. Ignasi Iglesias, també de la Comissió executiva, pronuncià un inspirat i eloqüent discurs a la memòria de l'excels pianista, indicant que ell, a més d'admirador, havia sigut son company d'infantesa. Recordà el mestre de primeres lletres que ambdós tingueren, D. Marià Brossa; recordà el primer professor de música, D. Joaquim Draper, que tingué en Malats; el qual li va obrir el camí de l'art, que tants triomfs havia de valer-li, i li va predir la carrera gloriosa que seguiria.

Assenyalà aquella casa, on havia viscut, treballat i mort el gran artista, com una fita d'or en l'història de l'art musical de Catalunya; s'afermà en que no sols és artista el creador, el compositor, sinó que també ho és en grau superlatiu el gran interpretador de les composicions, com ho testimoniava en vida el gran Albéniz, quan sentia interpretar *Iberia* per en Malats, dient que aquest feia augmentar en valor artístic la seva composició tant celebrada.

En una paragrafada plena de sentiment, digué que en nom de Catalunya, en nom de tot el poble de Barcelona, representat allí per personalitats de tots els seus estaments, li duia un petó i una abraçada com expressió íntima del gran record que per ell sentim.

Acabà pregant, en nom d'aquell gran concurs d'amics i admiradors de l'eminent artista Joaquim Malats, al representant de l'Ajuntament, que portés al Consistori l'esperit d'aquella bella festa de ciutadania, i demanés als regidors que perpetuïn la figura del gran pianista Malats posant son bust en un monument que s'alci en els jardins de l'Escola Municipal de Música, de la qual ell havia sigut deixeble, donant així patent de saviesa a la mateixa Escola, que fa artistes tant eminents.

Entre aplaudiments pregà al Sr. Serrallera que se servís fer córrer la cortina i descobrís la llosa dedicada a perpetuar la memòria del gran artista.

Nosaltres ens apropiem les frases del Sr. Iglesias, però afegint-hi que, junt amb el deixeble electe, s'honorí també el mestre dels mestres catalans, com fou nomenat, un dia, el creador de la nostra escola pianística, en Joan B. Pujol, la memòria del qual Barcelona ha de perpetuar d'una manera digna.

Mentre la Banda Municipal tocava la *Marxa dels reis d'Aragó*, el Sr. Serrallera destapà la llosa de marbre, i el públic esclatà en un gran aplaudiment.

La llosa és de marbre blanc quadrilongat, i únicament decorada per una garlanda de llorer, esculpida, que quasi la volta. La llegenda que porta és aquesta:

«En aquesta casa, el seu fogar artístic, plorat per l'art i per Catalunya, deixà d'existir el gran pianista en Joaquim Malats el dia 22 d'octubre de 1912.»

Al peu hi ha un medalló amb el bust d'en Malats, d'una notable semblança.

Aquesta formosa llosa artística és obra dels escultors Lluçà i Miquel Oslé.

El regidor Sr. Serrallera, portant la representació de l'arcalde de Barcelona, que no havia pogut assistir a l'acte, saludà efusivament a la família d'en Malats, allí representada per son germà; a la Comissió executiva, als orfeons, a les societats corals, als mestres músics, als admiradors, i a tot el poble allí congregat, que s'honoraven ells mateixos honorant un gran artista fill de la nostra terra.

S'encarregà de participar i defensar en el Consistori la proposta de l'Iglesias d'alçar

un monument an en Malats en el jardí de l'Escola Municipal de Música, perquè en Malats fou un fill il·lustre de la nostra ciutat (nascut al carrer de la Princesa, núm. 29), i un deixeble eminent de la nostra Escola. «Era un executor excel·lentíssim que sublimava l'art musical, aplaudit i celebrat per tot el nostre poble, com se demostra avui amb aquest acte, en el qual prenen part representacions de tots els estaments; sentiment popular que interpretà molt bé la Comissió executiva al prendre l'iniciativa d'aquest homenatge commemoratiu. Aquest acte ha d'ésser un gran lenitiu a la família que'l va perdre per entregar-lo a la gloria. En Malats ja no és de sa casa, de sa família, sinó que sa memoria pertany a Barcelona i a Catalunya. Visca Catalunya!»

Tota la concurrència esclatà en un visca i en aplaudiments.

Després totes les representacions pujaren al pis principal de la casa, on foren rebudes per la senyora viuda, la filla i el pare polític d'en Malats.

Reberen les salutacions de tots, i el Sr. Serrallera repetí que procuraria que'l Consistori complís el projecte de posar el bust d'en Malats en els jardins de l'Escola Municipal de Música.

Finalitzà tant bell acte desfilant totes les senyeres davant del pedró commemoratiu.

L'acte celebrat, certament fou digne del gran artista que tots anyorem.

Orfeo Català

FESTA DE SANTA CECILIA

L'ORFEO CATALÀ va celebrar, el dia 22 a la nit, una vetllada per solemnitzar la diada de la patrona de l'art musical, Santa Cecília.

Hi havia una grandiosa concurrència de socis i orfeonistes amb llurs famílies.

Cantaren cançons: la Srta. Dolors Sala, *El Collaret* i *El Prometatge*, de mossèn Cogul; la Srta. Pilar Roca, la *Cançó del rei de Thulé* i *Mar bonança*, de Schubert, i *De les patries que hi ha al món*, d'en Lluís Millet; i la Srta. Andreu Fornells va cantar *La Nuvia*, d'en Lambert; *Nell*, de Fauré; *En la solitud del bosc* i *Oh aimades galtes!*, de Brahms, i *Margarideta filant*, de Schubert.

Foren totes elles acompanyades al piano pel mestre Millet i molt aplaudides.

La Srta. Carme Petit, acompanyada al piano per la seva germana Narcisa, tocà al violí *Souvenir de Haydn*, de Leonard.

El Sr. Crespo, acompanyat pel mestre Salvat, cantà dos números del cicle *Els Amors del poeta*, de Schumann.

El Sr. Panés cantà *Penediment*, de Beethoven; dues cançons de Schubert, i el *racconto* de *Lohengrin*, de Wagner.

També foren molt aplaudits.

Una de les atraccions de la vetllada fou l'audició que'l mestre Joan Salvat donà d'algunes peces en un manacor de fabricació catalana (any 1801).

Les peces foren dos *minuets* i un *choral* de Bach i la *gavota* del P. Martini.

Abans de tocar va fer una breu explicació de lo que era l'instrument (pertanyent al Sr. D. Agustí Valls i Cascante), de la seva procedència (de la Seu d'Urgell), i de l'importància que devia tenir aquí, segles enrera, la fabricació de tals instruments, ja que'ls tres que actualment se sab que existeixen a Barcelona porten nom de fabricant català diferent.

El mestre Salvat va tenir grans aplaudiments, tant per ses erudites paraules sòbres aquell punt d'arqueologia musical com per la delicada execució que donà amb aquell instrument a les esmentades composicions.

Pròximament el mestre Salvat donarà a conèixer als seus amics i comprofessors tant curiós instrument, dedicant-los una vetllada.

VISITA DE L'UNIVERSITAT POPULAR DE LA CORUÑA

El dia 29 de l'actual mes l'ORFEO CATALÀ rebé oficialment els distingits galaics, pertanyents a l'Universitat Popular de la Coruña, que durant una setmana foren hostes de Barcelona. Desitjosos de conèixer les institucions de cultura de la nostra ciutat, els expedicionaris s'interessaren vivament en poder visitar la nostra entitat musical, a lo qual s'accedí amb gust, organitzant la Junta Directiva un concert íntim perquè, a més de tenir ocasió de conèixer el funcionament social de l'ORFEO CATALÀ, poguessin oir les seves execucions i admirar les bel·leses de la nostra música popular i de la literatura musical catalana moderna.

Obertes les portes del Palau de la Música Catalana als simpàtics estudiants, començà el petit concert, en el programa del qual el mestre Millet féu figurar una mostra de les nostres bel·les cançons, una altra de les originals, representades per la formosa *La Mort de l'escolà*, d'en Nicolau, i, com atenció especial als visitants, l'esquisida balada galaica de Montes, *Negra sombra*, que fou repetida per correspondre l'ovació amb que va ésser rebuda. Igualment foren del gust dels oients, forasters les nostres melodies populars i les demés obres que figuraren en aquest improvisat concert, que acabà, a fi de fer-los sentir els grans orgues del Palau, amb l'*Alleluia* de l'oratori *Messies*, de Haendel, que s'aplaudí, igualment que les anteriors composicions, unànimment.

Tant distingits hostes agrairen les atencions, i es despediren del mestre Millet i de la Junta de l'ORFEO amb sinceres paraules d'afecte després d'haver visitat detingudament el local social.

Catalunya

BARCELONA

GRAN TEATRE DEL LICEU. — A la data anunciada va celebrar-se l'inauguració de la temporada d'òpera italiana amb *Il Profeta*, de Meyerbeer, que feia bastants anys que no s'havia cantat. El desempeny principal d'aquesta obra portant tot el regust d'una tradició que va desaparèixer, anà a càrrec de les Sres. Cisneros i Venegas i dels Srs. Scampini i Galiani, dirigint el mestre Falconi.

L'endemà, dia 20, se representà *Carmen*, on se lluien d'una manera extraordinària la Srta. Supervia i el tenor De Muro, nou a Barcelona. L'obra preciosa de Bizet alcançà un conjunt molt notable; escoltant dits artistes llargues ovacions.

Immediatament seguí el debut de la Sra. Barrientos, la qual renovà, amb el seu art incomparable, els sorollosos triomfs de la temporada anterior. Ha cantat *Lucia di Lammermoor* i *Dinorah* sense tenir a son costat cap altre artista de categoria que la secundés. Mes per ella es fa la festa, i el públic ja es dona per satisfet.

El mestre Beidler ha arribat, a darreries del mes, per donar començament als assaigs de *Parcival*, al qual haurà de precedir *Tristany i Isolda*, per la Kaftal i en Vifias.

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA : CONCERTS CRICKBOOM. — El Sr. Crickboom, malgrat les seves absències, l'estimem com un artista dels nostres : ell compta aquí gran nombre d'admiradors, i també excel·lents deixebles que a sos bons consells deuen la reputació que aquí i arreu tenen guanyada. Darrerament a la Sala Granados, i abans a la Wagneriana, Crickboom ens havia fet fruir de debò amb les excel·lències del seu art, ple de saviesa i de vigorós delit; però públicament ja és més car de fer-se sentir. Aquest retraïment, en part, i la seva serietat artística, que allunya tota classe de bombo, és causa, ben cert, que'l gros públic no faci esment de la seva presència a la ciutat i deixi la sala del Palau quasi buida.

Per sort encara, el primer dels dos concerts que allí donà formava part de la tanda organitzada enguany per l'Associació de Música da Camera, i la presència dels seus socis guarní bon xic la sala. En aquest primer concert, donat amb el concurs de l'orquestra de l'Associació esmentada, dirigida per en Rabentós, el Sr. Crickboom tocà els *Concerti* de Tartini en *re* menor, de Haydn en *sol*, i de Bach en *re* menor per a dos violins, en el qual va secundar-lo notablement el seu antic deixeble senyor Perelló. En dites obres el celebrat violinista belga va mostrar-se digne de la reputació que té guanyada a l'estranger, fent-se aplaudir amb justícia al final de cada obra, i d'una manera especial a l'acabar el bonic *Concerto* de Haydn, composició donada a conèixer aquella nit als nostres filarmònics, els quals apreciaren justament l'espirituositat de son temps final.

Fou, no obstant, en el segon concert on Crickboom se'ns revelà novament el gran mestre de

violí i l'artista privilegiat que sab commoure i convèncer el seu auditori. Acompanyat al piano d'una manera perfectíssima per en Ricard Vives, el Sr. Crickboom va fer-nos sentir, entre altres obres de menys volada, l'interessant *Sonata en re* de Nardini, dues *Aries* exquisides de Tartini, un *Preludi i allegro* de Pugnani-Kreisler, el *Concerto* de Max-Bruch, i un *Poema* original del propi solista, que l'auditori escoltà amb marcada complasença.

El concert acabà amb un comiat afectuosíssim acompanyat d'interminables ovacions, que reclamaren, com és de suposar, els bisos de consuetut. — S.

CONCERT SANCRISTÒFOL. — Esquisit regal per a l'esperit fou el magnífic concert que'l dia 16 de l'actual mes oferiren al públic, en el Palau de la Música Catalana, les notables artistes Srtes. Aurelia i Antonia San cristòfol. Violoncel·lista i pianista respectivament, són dos temperaments de veritable artista; i no pas sols individualment, sinó també (i això és un factor importantíssim en el gènere musical a que es dediquen) pel sentiment de la compenetració artística que tenen, que fa de ses admirables execucions un tot armònic-expressiu vivent. Qualitat importantíssima és aquesta, com hem vist; car en l'execució, per exemple, d'una sonata, és preferible sempre, a una execució perfeta de cada part en ella mateixa, l'equilibri i la ponderació de valors, encara que sigui quelcom mancada de perfecció mecànica: així l'interpretació de l'obra ressurt més viva i, per tant, més veritat.

Però quan un i altre element expressiu se reuneixen com en aitals artistes (i és en aquest moment que l'interpretació domina a l'oient amb aquella irresistible força d'atracció espiritual) l'obra ressurt podríem dir plàsticament a l'atenció de l'oient, que veu, si es permet el vocable, el desenrotllament del procés psíquic de l'obra.

Dues *Sonates en la menor* i en *re menor*, de Marcello i Veracini respectivament, integraven la primera part del recital, el programa del qual, compost amb gran cura i selecte per demés, fou, al costat de l'interpretació, altre atractiu d'aquest concert. De bell començament l'atenció del públic es concentrà, car desseguida l'auditori vegé ressortir totes aquelles qualitats de que suara hem parlat: el violoncel, instrument preponderant, vigorós i intencionat sempre, ni un sol moment deixà de ser-ho; per la seva part, el piano, discret tal com li correspon en aquestes obres de les quals és auxiliar, sempre es mantingué estrictament en el terreny que l'autor li marcà, concretant-se únicament i exclusivament a subratllar, reforçar, modelar, podríem dir, i, en fi, enriquir amb sobris detalls els grans relleus de l'edifici sonor que anava alçant l'instrument solista. No així ja en les següents obres: la potència creadora de Bach és major que la dels dos primitius italians: el temps havia avançat, i amb ell s'havien avançat també la forma, els procediments, l'estètica, i Bach a ells. El piano, per tant, ja manifestava més sa personalitat al costat de l'instrument preponderant, que també es movia més lliure: ja, més que un auxiliar, el piano és ara un component. I així el veiem, en la formosa *Sonata en sol menor* del predit autor, sobresortir en diverses ocasions lliure de trabes, cantar i parlar al costat del violoncel.

Oh quina fonda emoció la de la dicció d'aquesta formosa obra!

Veus-aquí la missió de l'interpretador i el valor de l'equilibri i de la ponderació de valors en la traducció sonora de la grafia musical.

Certament aital missió la comprenen les Srtes. Sancristòfol. ¿Com, no essent així, se poden aconseguir, precisament en una sessió en la qual se presentaven per primera vegada els executants, aquells espontanis aplaudiments del públic, que, complagut, coronava l'esquísida tasca de les artistes en les obres de Marcello, Veracini i Bach, tant simples d'elements instrumentals, i desprovistes en absolut de tot atractiu sensual?

Menys elements expressius encara presentava la *Suite en re* major per a violoncel·lo sol, de Bach, que completava la segona part; i, no obstant, mercès a la noble interpretació que la Srta. Aurelia li donà, obtingué tota la grandesa expressiva, unes vegades, i la gràcia boticeliana altres (les gavotes), que'l gran cantor, en sa serena exaltació, hi va deixar.

Al final d'aquesta difícil obra, en la qual l'artista demostrà plenament el grau que assoleixen les seves excepcionals facultats, el públic ovacionà llargament a la Srta. Sancristòfol. Per correspondre als aplaudiments tocà fora de programa un temps de la tercera *Suite*.

I vingué la tercera part. Integrada quasi per obres d'escoles modernes i per la *Ballada*, de Brahms (que per son valor definitiu és de totes èpoques), aquesta part del concert oferia l'interès de la novitat i del caràcter, si d'altre valor haguessin estat mancades dites obres, car totes elles, excepte *Papillon*, de Fauré, així com totes les anteriorment comentades, se donaven en primera audició i pertanyien a les més sobressallents figures de les escoles anglesa (Elgar, *Romance*), russa (Sokoloff, *Scherzo*) i noruega (Sinding, *Prelude*).

En l'execució d'aquestes composicions les Srtes. Sancristòfol demostraren novament llur mestria en el difícil art a que es dediquen, aconseguint (principalment en la *Ballada*, de Brahms, fonament poètica, i en la *Romance*, d'Elgar, la més interessant de les obres modernes del programa) una riquesa de sonoritats i de matisos verament excepcional.

Al final del concert, més llargament i amb major entusiasme, es repetiren els aplaudiments que durant la sessió el públic prodigà a les artistes, veient-se obligada la Srta. Aurelia a tocar fora de programa l'*Aria* de Bach.

Abans la distingida artista volgué compartir amb el seu notable professor D. Josep Soler els aplaudiments de la concurrència, fent-lo sortir a l'estrada per dues vegades.

Les Srtes. Sancristòfol foren obsequiades amb innombrables flors i rics presents. — I. F. T.

RECITAL DE PIANO PER D.ª DOLORS BENAIGES D'ARIS. — Aquest recital, que tingué lloc en el saló d'audicions íntimes del nostre Palau el dia 8 de novembre, ens féu conèixer una pianista de grans condicions de mecanisme i de temperament. El programa es componia de peces dels més diversos estils, des de Bach, Beethoven i Chopin fins a Saint-Saëns, Liszt i Albéniz, lo qual era per posar a prova les condicions de l'interpretador.

La Sra. Benaiges té un mecanisme ben complet, flexible, nèt i d'una resistència sorprenent; té prou sensibilitat per donar vida a les obres que interpreta: així, tingué moments ben feliços, delec-

tant la nombrosa i distingida concorrencia que l'escoltava, sobre tot a mida que anava apaivagant la natural excitació del començament. Lo que potser li falta, a l'artista, és un poc d'enquadrament en l'estil, el sospesar el temperament idoni a cada mestre, que marca una jerarquia de transcendència en l'interpretació del fons passional de l'ànima humana. Però això solament se pot demanar als artistes que van pel món donant concerts i que estàn en contacte continu amb l'art i el públic: a la Sra. Benagues, que, segons sabem, té l'art com a companyia dignificadora de la vida domèstica, només ens cal alabar-la i fer-li homenatge per sa cura en conservar les brillants condicions que té d'artista del piano.

Vegí's el programa detallat: *Preludi i fuga*, de Bach-Liszt; *Cap al tard i Elevació*, de Schumann; *Triana*, d'Albéniz; *Berceuse*, de Chopin; *Estudi en forma de vals*, de Saint-Saëns; *Sonata appassionata*, de Beethoven; *Pastoral-Capritxo*, de Scarlatti-Tausig; *Balada en do menor*, de Chopin; *Dança dels Elfs*, de Sapellnikoff; *Rapsodia* núm. XII, de Liszt. — M.

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR PER A LA DÒNA. — L'Ezequiel Martín ha reprès en aquest centre de cultura femenina son cicle de conferències amb audicions de piano, celebrant, el present mes, les sessions novena i desena, dedicades amdues als primers mestres del romanticisme (Field, Hummel, Weber, Schubert i Mendelssohn). El saló d'actes no pot donar ja cabuda a la nombrosíssima concorrencia que assisteix a tant instructives sessions, ja que, a més de les obres inscrites en els programes, s'hi llegeixen les notes biogràfiques corresponents a cada autor, juntament amb un judici crític de cada composició. L'auditori, així preparat, gaudeix fortament de l'obra i n'alcança tota l'aroma.

En Martín fou extraordinàriament aplaudit en totes les composicions que executà; imposant-se, per l'insistència dels aplaudiments, la repetició de la bonica *Invitació al vals*, de Weber, el primer dia, i, el segon, la de les suggestives romances sense paraules, de Mendelssohn, *Cançó de cacera* i *Barcarola veneciana*. També lluí son subtil mecanisme i son fraseig delicat en les peces ben inspirades de Schubert que trià, així com en la brillant *Fantasia en fa diesi menor* de Mendelssohn, que posà fi a la sessió del dia 30.

Per al dia 28 de desembre es prepara una sessió extraordinària dedicada a la cançó popular, la part musical de la qual serà interpretada per un chor de senyoretes deixebles de l'expressat professor Sr. Martín.

CASA PROVINCIAL DE CARITAT. — El diumenge dia 9 de novembre tingué efecte, en l'esmentat asil, el concert-examen de fi de curs que, com ja és costum de tots els anys, celebren sempre amb èxit assenyalat els alumnes de les classes de solfeig i instruments de corda i de vent de l'Acadèmia de Música.

Sota la direcció del mestre Guiteras, i amb la col·laboració dels professors Srs. Alsina i Bordas, s'executà un programa molt variat, entre les obres del qual recordem un *Solfeig* a dues veus compost per l'esmentat professor Sr. Alsina, un *Adagio i allegro* de Mozart, un concert per a quatre

violins de Dancla, un *Minuet* per a instruments de corda i piano del director Sr. Guiteras, i una composició de conjunt del mateix, intitulada *Ramell del poble*, sobre motius d'en Clavé.

L'auditori allí reunit aplaudí forga tots els números del programa, però d'una manera més marcada els assenyalats, junt amb la composició de Sarasate *Jota aragonesa*, que'l deixeble del mestre Bordas, Alfred Quer, tocà amb un aplom extraordinari i una afinació notable.

ESCOLA CHORAL MARTINENCA. — Amb motiu de la festa major de la barriada, celebrà aquesta entitat coral, el dia 11 a la nit i en el lloc social de l'Ateneu Obrer Català de Sant Martí, un notable concert. Figuraven en el programa els noms de Mendelssohn, Dowland, Rameau, Grieg, Perosi, Millet, Comella, Lambert, Sancho Marraco, Morera, Cumellas Ribó, Gelabert i Vives, amb interessants obres, l'interpretació de les quals fou ajustadíssima, havent-se hagut de repetir *L'Hereu Riera* (estrena), *Muntanyes regalades* (estrena), *Himne a l'arbre fruïter*, *Jovenívola*, *L'Emigrant*, *Els Tres tambors* i *Patria Nova*, i essent fortament aplaudides les demés.

L'Ateneu correspongué a la deferència de l'Escola fent-li ofrena, per mans de son vice-president, en Delfí Bonsoms, d'una formosíssima llaçada que adorna des d'ara l'artística senyera de l'Escola i que aquesta remercià per boca del soci chorista Bartomeu Bonhome, qui féu un bell parlament de gracies.

A cada concert va demostrant, aquesta obrera entitat artística, son avenç en la carrera d'educació social que s'ha emprès; a cada concert ens dona noves estrenes, que, com les d'aquest, li valen els honors de la repetició; amb pas ferm i segur, cada dia va consolidant-se més i més; per lo qual reb vives mostres de simpatia i caluroses felicitacions, a les quals, plens de goig, ajuntem la nostra ben sincera i coral, dirigida no sols als seus dignes professors, sinó també a les diferents seccions i solistes, i en especial a la distingida Srta. Maria Blanch, professora de la secció de senyoretes i un dels més forts puntals d'aquesta benemèrita Escola. — A.

ARENYS DE MAR

ORFEÓ SERÀFIC MARIÀ. — Després d'una audició íntima oferta als socis protectors, el dia 16 del present novembre, en el saló-teatre del Centre Regionalista, l'Orfeó Seràfic Marià va donar un concert públic, el dia 23 del mateix mes, en el mes ample local del Cine Doré, que s'ompli de gom a gom.

L'Orfeó, que amb les seves seccions d'homes i nois ja havia solidat la nomenada d'institució seriosa que va tenir des de son començament, se presentava per primera vegada al públic amb el complement d'una secció nova: la de senyoretes.

A pesar d'ésser la d'aquestes la primera presentació, fou d'assenyalar la notable justesa amb que compliren la llur tasca, segures en el cant i dòcils a la batuta del director, donant a cada composició l'expressió i el colorit que aquest li imprimia.

No cal dir que a elles es degué gran part de l'èxit de la festa.

El programa fou escollit i discret, com de costum en totes les coses que organitza l'Orfeo d'Arenys. En les dues parts destinades a la música coral figuraven : Per a chor mixte : l'*Himne a la senyera*, d'en Lambert; *El Mestre*, d'en Peganins; *Muntanyes regalades*, d'en Sancho Marraco; *L'Hostal de la Peira*, del P. Nicolau de Tolosa, i *La Mort de l'escolà*, d'en Nicolau. Per la secció de senyorettes: *Enterrament*, d'en Morera, i *Rosa de bardica*, de Schubert. Per la d'homes : *Primavera*, d'en Casademont; *Negra sombra*, de Montes; *Les Flors de maig*, d'en Clavé; *La Non-non dels papellons*, d'en Pujol, i l'*Himne a l'arbre fruïter*, d'en Morera.

Una de les parts del concert fou dedicada a les cançons amb gestos, intercalades amb exercicis rítmics segons el mètode de Jaques - Dalcroze, per la secció de nens, que també foren aplaudits amb entusiasme.

La temença de ferir l'excessiva modestia del director, l'Eloi Riera, no'ns ha de fer callar que'l públic, apreciand degudament l'importancia del seu treball artístic, va tributar-li, en cada una de les composicions, calorosos aplaudiments, que al final del concert van convertir-se en una veritable ovació.

CONCERT D'ORGUE. — El mateix dia 23 de novembre darrer, el distingit organista de la parroquia de Sant Josep, de Barcelona, Mn. Josep Colomer, va donar en la nostra església parroquial un notable concert d'orgue, que fou escoltat amb vertadera religiositat per una concurrencia nombrosíssima i selecta.

Integraven el concert les següents composicions : alguns *Chorals* de Bach, el *Concert* per a orgue de Boellmann, el *Choral* núm. 3 de César Franck i la *Tocatta i fuga en re* menor de Bach.

El programa era per posar a prova els millors concertistes; però les més grans dificultats d'execució i d'interpretació, al passar per les mans de Mn. Colomer, eren tant dominades, que les obres sortien de l'instrument clares i transparents com si fossin de la més gran senzillesa.

Ja que'l respecte degut a l'església no permeté els aplaudiments, a l'acabar-se el concert rebé Mn. Colomer les felicitacions entusiastes de tots els oients. — X.

SANT SADURNÍ D'ANOIA

Els concerts celebrats amb motiu de les fires foren força interessants i amb números de música atractivola, malgrat lo qual el públic no hi ha sigut tant nombrós com per les obres de *género chico* que s'han representat en les mateixes societats.

El dia 6, a la nit, se celebrà el primer en el jardí de l'Ateneu, prenent-hi part l'orquestra (centenaria) Els Escolans i el chor La Patria amb un repertori escollidíssim que feia bo d'escoltar a l'aire lliure sobre la magnífica terrassa. Sobressortí el *Concert* de clarinet, executat amb la mestria, el bon gust i la justesa de sonoritat a que ens té acostumat el concertista Vicenç Morales.

El dia 7, a la tarda, a la sala d'espectacles del mateix Ateneu, tingué lloc el que anava a càrrec de l'Orfeo Vilafranquí, amb acompanyament de l'orquestra Els Escolans, degudament augmentada

fins a vint professors. Ja l'any passat poguérem apreciar l'obra esquisida d'aquest Orfeó, que tant magistralment dirigeix en Francesc de P. Bové. Enguany ha quedat solidada la justa fama adquirida, després d'haver sentit l'afiligranada execució de *La Nit de Nadal*, el formós idil·li simfònic d'en Lamote. L'Orfeó Vilafranquí, l'orquestra Els Escolans, l'exce'l·lent i pulcre pianista Miquel Blanc, encarregat de la part de piano, i el notable compositor i director de l'important Orfeó Gracienc, en Joan Balcells, encarregat de la part d'armònim, vanceren les grans dificultats d'aquesta bella obra, inspirada en els formosos versos del malaguanyat Casas i Amigó, captivant l'atenció del públic, que escoltà embadalit els primers d'execució i les bel·leses que conté l'obra. En alguns passatges se trobava a faltar que les seccions de l'Orfeó no fossin més nombroses. El públic coronà amb llargs aplaudiments la primorosa execució.

El dia 9, a les quatre de la tarda, tingué lloc un altre concert, en el mateix Ateneu, a càrrec de l'orquestra Els Escolans amb la cooperació del professor de piano Miquel Blanc i de l'acreditada Srta. Josefina de Oriente. El programa era interessant, i s'emportà l'atenció del públic. Mereix ésser especialment assenyalada l'*Obertura de Freischutz* per a orquestra, que sortí bastant arrodonida si es considera els pocs professors amb que es comptava per a una obra com aquella, d'empenta i per a orquestra gran. La *Ballade et Polonaise*, de Vieuxtemps, executada pels Srs. Torelló i Sales, fou sens dubte l'admiració del públic per la perfecció que alcançà.

El *Concert* de flauta de J. Demerseman, obra executada pel Sr. Carbonell, és digna d'alabança: primerament per la bel·lesa de l'obra, i en segon lloc per la justesa i precisió amb que fou interpretada.

Papillons, per a piano, que tocà el professor Sr. Blanc, fou matitzada amb pulcritut i coneixement de l'obra, condicions essencials per transportar l'auditori.

La Srta. de Oriente cantà amb molta delicadesa i sentiment diverses composicions; havent sigut de lamentar que s'alterés el programa amb composicions no anunciades.

VICH

El dia 16 del present novembre tingué lloc, en el saló-teatre de la Joventut Catòlica de la nostra ciutat, la festa de repartiment de premis i començament de curs de l'Escola Popular de Cant i Gimnàstica Rítmica que dirigeix el Rndc. Mn. Miquel Rovira, sots-xantre de la Catedral.

Tingué un especial interès aquesta festa, a la qual assistí nombros públic, principalment de la bona societat vigatana, puix el mestre Joan Llongueras, de Terrassa, hi donà una conferència sobre Gimnàstica Rítmica, amb demostracions, que executaren deu dels nois més aventatjats de la dita Escola.

Començà el mestre Llongueras dedicant un afectuós record al nostre malaguanyat compatriota Lluís B. Nadal (q. a. C. s.), qui fou un dels principals apòstols de la Gimnàstica Rítmica en aquesta ciutat amb ocasió de les festes centenaries d'en Balmes, portant a Vich l'Escola de Terrassa, fent-ne un dels números del programa oficial i afavorint com el primer el desenrotllament de la nostra Escola.

Felicità després al mestre director de l'Escola, Mn. Miquel Rovira, pels avenços que notava en els seus deixebles des de sa darrera visita, entrant desseguida en materia, que fou clara, precisa, senzilla, quasi familiar, explicant l'importancia de l'educació pel ritme i la seva transcendència per obtenir la fixesa d'idees en l'enteniment dels deixebles, d'ordinari sempre distret, i la promptitut en la voluntat, presentant de pas alguns fenòmens psíquics i els aventatges que reporta per al desenrotllament físic dels mateixos.

Per fer més assequible la conferència, la donà en forma de lliçó, que fou seguida amb força interès per tots els assistents, els quals pagaren amb una llarguíssima ovació el parlament del mestre i l'execució, per cert molt curada, dels deixebles.

MIQUEL PUIGSECH, prev.,
de l'Orfeo de Sant Lluís

Notes bibliogràfiques

CLAUDIO MONTEVERDE : *Salve Regina, Ohimè dov' e 'l mio ben, O come sei gentile*, a 2 voix avec accompagnement, mis en partition et harmonisé d'après la basse continue de l'auteur, par Antonio Tirabassi. — N.º 1 de la col·lecció *Les Chefs-d'œuvre de l'Art Musical Ancien*. Bruxelles, Librairie Etrangère.

El diligent professor Sr. Tirabassi es proposa fer reviure les obres dels grans mestres que dormen, injustament oblidades, en arxius i biblioteques. Després de la publicació de la *Suite per a llaüt*, de Bach, de la qual s'ocupà extensament la REVISTA en son número de setembre, ha començat a editar una col·lecció dedicada a la música vella, havent-ne nosaltres rebut el primer quadern, referent a Claudio Monteverde.

Tres són les obres que compèn, extreta la primera de la *Selva morale et spirituale* (Venecia, 1641) i les altres dues del recull intitulat *Concerto Settimo libro de Madrigali... con altri generi di canti* (Venecia, 1628). Totes tres ens revelen perfectament la personalitat de l'il·lustre compositor.

Sa música, seguint sempre de prop el text, és expressiva per excel·lència, punyent i apassionada. Escolteu la *romanesca Ohimè dov' e 'l mio ben* : jamb quina vivacitat d'accents canta el perdut amor i els desenganys! En el duo *O come sei gentile, caro augellino*, jamb quin art sab oposar, a lo que tingui de frèvol l'imitació del cant de l'ocell, aquell sentiment de racança que s'exhala amb un sospir: «Jo també canto per ella; mes tu, ocellet, vius cantant, i jo, cantant, me vaig morint!» No se sostreu an aquesta manera de sentir i de fer la *Salve Regina* : és una oració subjectiva, en la qual se succeeixen sens treva els accents patètics i els clams suplicants. Tot sovint les paraules apareixen aïl·lades, tallades, reiterades, sotmeses sempre a una intenció dramàtica. Fins tractant un tema religiós,

se fa evident l'afany de l'artista de trencar els motlles i parlar en un llenguatge ben personal. No oblidem (el Sr. Tirabassi no's descuida d'assenyalar-ho) que Monteverdi és el creador del drama musical, de l'*arioso*, del *stilo concitato*.

Aquestes obres figuraven en els programes dels concerts històrics que amb tant d'èxit va donar el Sr. Tirabassi, la primavera passada, a París i a Brussel·les. — A.

LAZARE PONNELLE : *A Munich*. Gustav Mahler, Richard Strauss, Ferruccio Busoni. — Librairie Fischbacher. París.

Es tracta d'alguns treballs publicats ja, respectivament, en el *Journal des Débats* i en el *Mercur Musical*, i aplegats ara en elegant volum. L'autor d'aquests estudis s'ocupa primerament de Gustau Mahler, i, sobre tot, de sa VIII.^a *Simfonia*; parla després, llargament, de Ricard Strauss i de ses obres; i dedica, per terminar, un bell article a Ferruccio Busoni. Cada una d'aquestes esmentades personalitats és destrament presentada. Ponnelle fa, a propòsit d'elles, atinades consideracions. Els treballs dedicats a estudiar l'obra i la personalitat de l'ardit autor d'*Elektra*, d'*Ariane a Naxos* i de *Salomé* són els més importants del llibre. Lazare Ponnelle parla, per començar, de Ricard Strauss, a propòsit del Festival Strauss que, com alguns llegidors recordaran, s'efectuà a Munich, la ciutat on nasqué l'eminent compositor, del 23 al 28 de juny del 1910. En aquest primer article es comenten amb clar criteri les obres de joventut de Ricard Strauss (*Sonata* per a violoncel i piano, *Sonata* per a violí i piano, etc.), els seus poemes simfònics (*Vida d'hèroe*, *Així parlà Zarathustra*, *Don Juan*, *Mort i Transfiguració*, etc.) i la *Simfonia domèstica*; en un segon estudi Ponnelle parla d'algunes de les produccions teatrals de Ricard Strauss (*Guntram*, *Feuersnot*, *Salomé* i *Elektra*); s'ocupa, en fi, en dos llargs treballs, d'*El Cavaller de la rosa*, de primer, i, després, d'*Ariane a Naxos*. Així els treballs, bastant complets, dedicats a Ricard Strauss, com els dos estudiets, ja més sintètics, consagrats, com queda dit, a Gustau Mahler i a Ferruccio Busoni (el pianista més interessant que he sentit), són ben recomanables. — F. LL.

ARTHUR POUGIN : *Massenet*. — Librairie Fischbacher. París.

Arthur Pougin continua parlant *dels seus*. I fa molt ben fet. Acabem de llegir la darrera plana del llibre que ha dedicat, ara, a son amic Massenet. Tot seguit (i picant de mans!) volem felicitar ben coralment al distinguit autor de l'esmentat treball, i volem dir-li, un cop més, des d'aquestes planes, que la seva sinceritat, i la tendresa i l'evident entusiasme que continua sentint, en fi, envers els seus amics, així com també envers la música que més especialment li agrada, ens plauen infinidament.

Les planes del llibre que ara ens ocupa (que un hom endevina improvisat!) són agradósíssimes. La defensa que Pougin fa de Massenet (del *seu* Massenet) és cor-prenedora. I com vibren, com... *mosseguen*, els mots que dedica als *adversaris*!... Tot això, ben sentit, ben *calentó*, sorprèn (repetim-ho) agradósíssimament. Pougin ens parla, en aquest llibre, ràpidament, de la vida i de les obres de Massenet. De la vida en diu solament lo essencial. I de les obres ens en parla també amb bastanta

rapidesa, emperò cuidant-se, això sí, així de subratllar les millors (*Manon, Werther, Le Jongleur de Notre-Dame*) com... les pitjors (*Esclarmonde, Le Mage, etc.*). Car, malgrat la pregona admiració que Pougin sent envers son Massenet, és just, és imparcial, i no s'amaga pas (repetim-ho) d'assenyalar amb el dit, ben francament, les obres d'aquell mestre que li desplauen. Llibre, doncs, sincer, just, que era necessari escriure. I ningú millor que Arthur Pougin podia fer-lo. Massenet, per altra part (i sigui quina sigui l'opinió que tot lo que'ns ha llegat pugui merèixer a la generació present i a les futures), ha sigut, innegablement, dins la música dramàtica, el compositor contemporani que més nomenada ha proporcionat a l'art francès. I això era necessari dir-ho, fixar-ho, entre altres coses, damunt les pàgines d'un llibre. Massenet fou també (ja és ben sabut) un dels compositors més fecundes (massa, pot ser!) dels nostres temps. Fou, en fi, *personalíssim*. «S'ha molt imitat Massenet—ha escrit Saint-Saëns:—ell no imità ningú.» Son art (tot ell impregnat, sobre tot, de tendresa *femenina*, de *charme*... i d'un fi i embriagador *perfum* que recorda, tal volta, la discreta... *vainilla*) pot, en un mot, agràdar o desplaure, però cal regonèixer que *és*, que *existeix*. I ¿no és això una gran cosa, en veritat, en aquests temps de *búsqueda*, d'inquietut, d'insinceritat i de *cabotinisme*?

Volem repetir, encara, que'l nou llibre d'Arthur Pougin és altament agradós. Agradós, sí, com ho són sempre totes les coses *sentides* i francament formulades. — F. LL.

P. GREGOR MOLITOR, O. S. B. : *Die diatonisch-rhythmische Harmonisation der gregorianischen Chormelodien*. — Breitkopf & Härtel, Leipzig.

L'Armonització diatònica-rítmica de les melodies gregorianes : tal es el títol d'aquest llibre, degut a la ploma del savi benedictí del monestir de Beuron. El subtítol explica son objecte, ans que tot pràctic : *Llibre d'estudi, destinat als conservatoris, seminaris i escoles de música religiosa, propi també per a l'auto-ensenyança*.

En realitat, aquest llibre és, com ens ho fa assaber l'autor en el prefaci, la reproducció per escrit de sos cursos orals en l'Institut de Música Religiosa establert en l'esmentat monestir.

Està redactat amb ordre i claredat, dividint-se, com ho fa preveure el títol, en dues parts: la primera estudia separadament els vuit tons eclesiàstics i la naturalesa dels acords que'ls convenen, insistint-se sobres el caràcter purament diatònic que ha de tenir tota harmonia destinada a sustenir una melodia gregoriana; la segona part estudia el nervi rítmic del cant gregorià, a fi que l'acompanyament, lluny d'entrebancar-lo o contradir-lo, el faci valer : sempre, però, d'una manera sobria i discreta. L'autor, preveient que l'acompanyant tot sovint haurà de preludiar o modular per enllaçar diferents peces gregorianes, li facilita la tasca donant-li en dos capítols les regles que hauràn de guiar-lo, per evitar el xocant contrast que's produiria si no s'aproximava lo més possible, en els fragments improvisats, a l'esperit de l'art gregorià.

El nom prou conegut i acreditat del P. Molitor dintre de l'actual renaixement musical religiós, ens estalvia fer l'elogi que'l seu llibre mereix. — G.

De pròxima publicació

F. PUJOL

L'OMBRA DEL REI

Chor per a veus d'home

Primer premi de la Festa de la Patria, celebrada a Montserrat

CASA DOTÉSIO, editors : Portal de l'Angel, 1 i 3, i Rambla de Sant Josep, 29

BARCELONA

MÚSICA : PIANOS : INSTRUMENTS

J. SANCHO CONDIS

« Escuela de Dobles Notas » i son « Auxiliar »

per a Piano

PREUS: { *Escuela de Dobles Notas*. Llibre complet, **12 pessetes**.
Separadament, en tres quaderns, **5 pessetes** cada quadern.
Auxiliar, **3 pessetes**.

Obres recomanades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa i Nogueras, Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música i a casa el seu editor, J. Sancho Condis, Passeig de Gracia, 50, 2.ª, 1.ª - BARCELONA.

CANÇONER SELECTE

VOLUM IV

FAURÉ

Traducció i publicació de JOAQUIM PENA

Un volum relligat de 100 planes, amb **25 CANÇONS**

Text català i castellà, **10 PESSETES**

Se ven a les llibrerías, en els magatzems de música i a l'Orfeó Català